

Νεανικά Ἀγκυροβολήματα

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟ ΦΥΛΛΑΔΙΟ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ

ΙΕΡΑΠΥΤΝΗΣ ΚΑΙ ΣΗΤΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ

ΤΕΥΧΟΣ 55ο ΜΑΡΤΙΟΣ - ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2010

Τό τῆς πλεονεξίας πάθος (ἄνθρωπος καί συνάνθρωπος)

Ὁ ἄνθρωπος εἶναι ὄν «ἀναφορικό», ζεῖ δηλ. σέ σχέση, σέ ἀναφορά (ἄνω-φέρω). Ἡ σχέση εἶναι γιά τόν ἄνθρωπο συστατικό τῆς ὑπάρξεώς του, εἶναι ὁ τρόπος τῆς ὑπάρξεώς του, καί εἶναι τρισδιάστατη αὐτή ἡ σχέση: α. μέ τόν Θεό, β. μέ τόν συνάνθρωπο καί γ. μέ τόν κόσμο-κτίση. Ὅποιαδήποτε παρέκκλιση ἀπό τήν τρισδιάστατη αὐτή σχέση ὁδηγεῖ στόν ἀτομισμὸ καί στήν πολωτική ἀντιπαλότητα ἀτόμου – συνόλου δηλ. στήν ἀποτυχία (ἁμαρτία).

Εἶδαμε¹ ὅτι ἡ ἀποτυχία τοῦ ἀνθρώπου νὰ προσεγγίσει τήν κτίση ὡς δη-

μιούργημα τοῦ Θεοῦ καί νὰ κατανοήσει τήν ὀργανική, ὡς πρὸς τήν ὑλική του φύση, σχέση μέ τήν κτίση («ἐξ ἧς ἐλήφθη») προκάλεσε τὸ οἰκολογικὸ πρόβλημα. Κατὰ ἀναλογία ἡ ἀδυναμία τοῦ ἀνθρώπου νὰ κατανοήσει τήν ὀργανική του σχέση μέ τόν συνάνθρωπο δημιούργησε τὸ «κοινωνικὸ πρόβλημα», δηλ. τήν ἐκμετάλλευση ἀνθρώπου πρὸς ἄνθρωπο, τήν

ιδιοποίηση τῶν ἀγαθῶν τοῦ κόσμου (ὕλικῶν καί πνευματικῶν), τήν ἀνελευθερία καί τόσα ἄλλα.

Ἡ οἰκονομικὴ κρίση καί τὰ ἀδιέξοδα στὰ ὁποῖα ὁδηγεῖ τοὺς ἀνθρώ-

πους είναι ένα από τα αποτελέσματα αυτής της αδυναμίας που οδηγεί στην έξαρση του ατομισμού και στην συντεχνιακή πόλωση μεταξύ των κοινωνικών ομάδων.

Υπάρχουν δυο τρόποι να κατανοήσει κανείς τον έαυτό του σε σχέση με τον κόσμο στον οποίο ζει. Ο ένας είναι να εμπιστευτεί αυτό που βλέπει, αισθάνεται και καταλαβαίνει με τὸ νου του και ὁ ἄλλος εἶναι νὰ ἀφεθεῖ στὴ γνώση που χαρίζει ὁ Θεὸς φωτίζοντας καὶ τὶς αἰσθήσεις καὶ τὸ νου μὲ τὴν ἄκτιστη ἐνέργειά του.

Στὴν πρώτη περίπτωση ὁ ἄνθρωπος αισθάνεται πὼς εἶναι ἕνα ὄν ριγμένο μέσα στὴν ἀπεραντοσύνη τοῦ σύμπαντος, μετέωρος, χωρὶς νὰ ξέρει (δὲν μπορεῖ νὰ ξέρει) ἀπὸ ποῦ ἦλθε καὶ ποῦ πάει. Ἐνα μονάχα ξέρει, πὼς αὐτὸς μόνος ἀπ' ὅλα τὰ ὄντα ἔχει συνείδηση. Αὐτὸς μόνος μπορεῖ καὶ θέτει στὸν ἑαυτό του τὸ ἐρώτημα γιὰ τὸ ποιὸς εἶμαι ἐγὼ σὲ σχέση μὲ ὅλα τὰ ὄντα που βλέπει ἀλλὰ καὶ σὲ σχέση μὲ ὅλα ὅσα δὲν βλέπει ἀλλὰ ψυχανεμίζεται τὴν ὑπαρξή τους. Τὰ ὄπλα του σ' αὐτὴ τὴ μάχη, γιὰ νὰ μάθει καὶ νὰ πορευτεῖ στὸν κόσμο που τοῦ ἴλαχε νὰ ζεῖ, ὁ νοῦς καὶ οἱ αἰσθήσεις...

Διαπίστωση πρώτη: Ἡ μεγαλύτερη βεβαιότητα ἀπὸ ὅσα υπάρχουν...εἶμαι Ἐγὼ (κάθε ἐγὼ). Ὅλα τ' ἀλλὰ καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι δὲν ξέρω ἂν υπάρχουν ἢ ἂν μὲ ἀπατοῦν οἱ αἰσθήσεις μου. Πάντως Ἐγὼ, μᾶλλον ὑπάρχω καὶ ζῶ καὶ πορεύομαι μέσα στὸν κόσμο καὶ μέσα στοῦ χρόνου. Ἀλλὰ ποῦ

πορεύομαι καὶ πὼς νὰ πορευτῶ; Ἡ πορεία εἶναι μοναχική. Καθένας πορεύεται μόνος κι ἄς εἶναι ἕνα πλήθος γύρω του. Ἡ μοναχική πορεία, ἡ αἴσθηση τῆς μοναξιάς γεννάει τὸ φόβο καὶ ταυτόχρονα γεννᾷ τὴν ἀνάγκη ἀπὸ κάπου νὰ πιαστεῖ, νὰ στηριχτεῖ. Ἡ ἀνάγκη αὐτὴ μᾶς στρέφει στὴ μόνη βεβαιότητα που ἔχομε, στὸν Ἐαυτό μας.

Διαπίστωση δεύτερη: Ἄλλος κόσμος ἀπὸ αὐτὸν που βλέπω δὲν ὑπάρχει, μὰ κι ἂν ὑπάρχει δὲ μὲ νοιάζει, δὲν εἶναι γιὰ μένα ἀφοῦ ἐγὼ ζῶ ἐδῶ κι αὐτὸν τὸν κόσμο θέλω...γιὰ μένα.

Μπορεῖ νὰ φαίνεται ὑπερβολικὸ ἀλλὰ χωρὶς Θεοῦ (ὄχι τὸ Θεοῦ που κατασκευάζει γιὰ τὸν ἑαυτό του ὁ ἄνθρωπος), χωρὶς ἕνα παράθυρο που θὰ εἰσάγει στὸν κλειστὸ κόσμο μας τὸ φῶς ἐνὸς ἄλλου κόσμου ὁ ἄνθρωπος δὲν μπορεῖ νὰ ξεπεράσει τὴν κτητικότητα που εἶναι σύμφυτη μὲ τὴν ἐγωκεντρικότητα.

Ἡ πλεονεξία εἶναι ἡ «φυσική» ἀντίδραση ἐνὸς ὄντος ἀνασφαλοῦς που ζητᾷ νὰ διευρύνει τὰ ὄριά του ὥστε νὰ συμπεριλάβει κτητικὰ στὸν ἑαυτό του τὰ πάντα. Ἡ δύναμη που

χρειάζεται να καταβληθεί για ένα τέτοιο έγχείρημα είναι αυτόχρημα και η μεγαλύτερη αδυναμία αφού κρύβει μέσα της μεγάλο φόβο και ανασφάλεια. Ό άλλος, όσο κι αν κρατάμε τὰ προσχήματα, είναι έχθρός, είναι η «κόλασή» μας, αντίπαλος που πρέπει να υποταχτεί για να πάψει να αποτελεί απειλή για εμάς.

Πά να δούμε τὰ πράγματα από μιαν άλλη οπτική χρειάστηκε να ανοίξει αυτό τὸ παράθυρο τοῦ οὐρανοῦ, και να ἔλθει στὸν κόσμο μας τὸ Φῶς που «φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον». Ὁ Χριστὸς «πλεονεκτώντας» μὲ μιὰ νέα, καινὴ

πλεονεξία μᾶς ἀποκάλυψε τὰ ἀληθινὰ ὄρια τῆς ἀνθρώπινης φύσης ἢ ὅποια μπορεῖ να διευρυνθεῖ, ὄχι για να κατακτήσει και να υποτάξει, ἀλλὰ να περιλάβει ἀγαπητικὰ στὰ ὄρια τῆς ὅλη τὴν ἔλλογη και ἄλογη κτίση.

Αἰσθάνομαι δέος ὅταν διαβάζω τὸ λόγο τοῦ Τιμίου Προδρόμου που δείχνει τὴ μεγάλη ἀγάπη και τὴν ταπείνωσή του ὅταν εἶπε για τὸν Χριστό: «...Ἐκεῖνον δεῖ αὐξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι»². Ἡ σμίκρυνση που ἀφήνει χῶρο για τὸν ἄλλο εἶναι στὴν πραγματικότητα διεύρυνση τῆς ὑπάρξεώς μας που ὀδηγεῖ σὲ πληρότητα ζωῆς. Ὁ Χριστὸς ἀποκάλυψε στὸν κόσμο τὸ μυστήριο τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου ἢ, ὅπως λέει ὁ Γέροντας Σωφρόνιος τοῦ

Ἔσσεξ, τὴν ἔννοια τῆς «ὑποστατικῆς ἀρχῆς» τοῦ ἀνθρώπου. Ἀναφερόμενος στὸ θέμα αὐτὸ ὁ π. Ζαχαρίας Ζάχαρου στὸ βιβλίο του για τὴ θεολογία τοῦ Γέροντος Σωφρονίου γράφει: «*Ἀνακεφαλαιώνοντας ἤδη τὴν ἔννοια τῆς ὑποστατικῆς ἀρχῆς στὸ εἶναι τοῦ ἀνθρώπου σημειώνουμε:*

...Ἐνωμένος με τὸν Χριστὸ και με τὴ δύναμη τῆς ἀγάπης Του (ὁ ἄνθρωπος) περιπτύσσεται τὰ πάντα: τὸν οὐρανὸ και τὴ γῆ και τὰ καταχθόνια. Ἀκολουθεῖ τὸν Χριστὸ ὅπου ἂν ὑπάγῃ»³.

Ζώντας σὲ ἓνα κόσμο που εἶναι βαθιὰ πληγωμένος ἀπὸ τὸν ἐγωϊσμό, ἢ θεραπευτικὴ τῆς ἐν Χριστῷ σμίκρυνσης που κά-

νει χῶρο στὸν ἄλλο και ἀναδέχεται τὸν πληγωμένο ἄνθρωπο εἶναι μιὰ γερὴ πρόκληση για ὅσους φέρουμε τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ και καλούμαστε να ἀντιμετωπίσουμε θεραπευτικὰ τίς σύγχρονες ἐκδηλώσεις τῆς πλεονεξίας, «ἥτις ἐστὶν εἰδωλολατρία»⁴. Ὁ Κύριος Ἰησοῦς ἄς μᾶς χαρίσει ἔμπνευση και τὴν δύναμη να πορευθοῦμε «ἀξίως τοῦ ὀνόματός» μας.

παπα-Νικόλας Ἀλεξάκης

1. Βλ. προηγούμενα τεύχη 53, 54.

2. Ἰωάν. 3,30.

3. Ἀρχιμ. Ζαχαρία, *Ἀναφορά στὴ Θεολογία τοῦ Γέροντος Σωφρονίου*, Ἔσσεξ 2000, σελ. 39.

4. Κολ. 3,5.

Οικονομική κρίση και ... πνευματική κρίση

Στήν προπρωτική κατάσταση οί Πρωτόπλαστοι στόν Παράδεισο δέν γνώριζαν τί θά πεί φιλαργυρία. Ίκανοποιούσαν τίς βιολογικές τους ανάγκες μέ τά φρούτα πού ύπήρχαν άφθονα στόν κήπο τής Έδέμ και δέν είχαν άγχος γιά τήν έπόμενη μέρα καθώς δέν είχε κλονιστεί ή έμπιστοσύνη τους στήν Πρόνοια του Θεού. Μέ τήν πώση, όμως, έκτός τών άλλων δεινών πού άκολουθήσαν, ό άνθρωπος άρχισε νά κυριεύεται από άπληστία. Στερημένος τής ασφάλειας του Παραδείσου ξεκίνησε νά συγκεντρώνει άγαθά μή άρκούμενος στήν ίκανοποίηση τών αναγκών τής κάθε ήμέρας, αλλά κυριευμένος από τό άγχος τής έπαύριον.

Ή άπληστία στό ανθρώπινο γένος γνώρισε διάφορα στάδια· άδικίες, καταπατήσεις γής, ψεύδη, φόνοι, πόλεμοι, σημειώθηκαν και σημειώνται έξαιτίας της. Ένα παράδειγμα τής άπληστίας στήν προχριστιανική έποχή μας είναι ό έκλεκτός λαός του Θεού, οί Ίσραηλίτες. Κατά τήν έπιστροφή τους από τήν Αίγυπτο στή Γή τής Έπαγγελίας, όταν ό Θεός τους έστειλε καθημερινά τό μάννα, κάποιοι παραβαίνοντας τήν έντολή

του Θεού συγκέντρωναν περισσότερο μέ σκοπό νά τό χρησιμοποιήσουν τήν έπόμενη μέρα καθώς φοβούνταν, τόσο παράλογα, ότι Αυτός πού τους έθρεψε σήμερα δέν θά ένδιαφερθεί γι' αυτούς και αύριο. Φυσικά ό Θεός στέλνοντας ένα μήνυμα ότι ό άνθρωπος πρέπει νά άρκεΐται σέ όσα έχει, έπέτρεπε νά μουχλιάσει τό μάννα ώστε νά τους

δείξει πώς δέν έξαρτώνται από τά ύλικά άγαθά αλλά από τό φιλεύσπλαγχο Δημιουργό τους.

Στά χρόνια του Χριστού, ένας από τους πειρασμούς πού δοκίμασε ό Θεάνθρωπος Κύριός μας σχετίζεται μέ τή φι-

λαργυρία. Ό διάβολος τόν όδήγησε σέ ένα ύψηλό όρος και του έδειξε όλη τήν κτίση έν ριπή όφθαλμού προτρέποντάς τον νά τόν προσκυνήσει γιά νά άποκτήσει όσα βλέπει. Ή άρνηση του Χριστού, άν και θά έπρεπε νά άποτελεί παράδειγμα γιά όλους τους Χριστιανούς, δυστυχώς πολλές φορές αφήνεται στό περιθώριο.

Πόσοι από έμάς πού διατεινόμαστε ότι ζούμε πνευματική ζωή δέν καταλαμβάνουμε τόν έαυτό μας νά έπιθυμεί και όλο και περισσότερα ύλικά άγαθά, συχνά έντελώς περι-

τά, και νά ζοῦμε μέ τό ἄγχος τῆς ἀπόκτησής τους; Δυστυχῶς, ὅμως, ἡ ἀπληστία τῶν ἀνθρώπων δέν ἔχει ὅρια καί ἔχοντας κανεῖς ἀποκτήσει ὅσα ὀνειρεύεται στή συνέχεια πάντα ἐπιθυμεῖ καί κάτι περισσότερο. Στά χρόνια μας αὐτό τό πνεῦμα ἀπληστίας ἐκφράζεται μέ τόν καταναλωτισμό ἢ καλύτερα τόν ὑπερκαταναλωτισμό καί πλήττει ὅλες τίς ἡλικιακές ομάδες. Τά παιδιά, ὅσα παιχνίδια κι ἂν ἔχουν, ποτέ δέν εἶναι

εὐχαριστημένα, ἀλλά κάθε φορά πού βλέπουν ἕνα καινούργιο παιχνίδι θέλουν νά τό ἀποκτήσουν κι αὐτό. Οἱ ἐνήλικες πάλι, ἐπίσης δέν ἀρκοῦνται σ' ὅσα διαθέτουν. Ἀκόμα καί μ' ἕνα ἀπλό παράδειγμα τῆς καθημερινότητας γίνεται σαφές πώς

ἐνεργεῖ σέ ὅλους μας ἡ διάθεση ὑπερκαταναλωτισμοῦ. Ἀκόμα κι ἂν ἔχει κανεῖς μαζί του μιά λίστα μέ ὅσα χρειάζεται ἀπό τό παντοπωλεῖο συχνά βγαίνοντας ἀπό αὐτό ἔχει ἀγοράσει πολύ περισσότερο. Κι αὐτό εἶναι μόνο ἕνα δείγμα ὑπερκαταναλωτισμοῦ. Ἄρκετοί συνάνθρωποί μας ἀναγκάζονται νά ἀναζητήσουν μιά δεύτερη εὐκαιρία, νά κοπιάζουν διαρκῶς ὄχι γιά νά καλύψουν τίς βιολογικές τους ἀνάγκες, ἀλλά γιά νά ἰκανοποιήσουν τήν ἀπληστία τους. Καί τελικά τά χρόνια περνοῦν, οἱ ἀνάγκες διαρκῶς αὐξάνονται καί ὁ ἄνθρωπος δέν προλαβαίνει κἄν νά

χαρεῖ ὅσα ἀπέκτησε.

Ὅπως ἔλεγε κι ὁ μακαριστός π. Ἀθανάσιος Μυτιληναῖος σχεδόν εἴκοσι χρόνια πρὶν, ἡ οἰκονομική κρίση εἶναι ἀπότοκο τῆς πνευματικῆς κρίσης. Πόσο ἐπίκαιρα εἶναι τά λόγια του στίς μέρες μας; Ἄν εἶχαμε πορευτεῖ σύμφωνα μέ τά λόγια τοῦ Εὐαγγελίου «μὴ μεριμνᾶτε διὰ τὴν αὔριον» (Ματθ. 6,34) κι ἂν ἔχοντας τροφές καί σκεπάσματα ἀρκοῦμασταν σ' αὐτά πῶς θά μπορούσε νά

μᾶς πλήξει μιά διεθνῆς οἰκονομική κρίση ἢ πῶς θά ὀδηγοῦμασταν σ' αὐτήν; Πιθανῶς ὄχι μόνο θά ἀρκοῦμασταν στά κεκτημένα ἀλλά θά

μπορούσαμε νά διαθέσουμε ἕνα περίσσειμα ἀγάπης σέ ἔργα ἐλεημοσύνης. Ἄς εὐχηθοῦμε ἡ οἰκονομική κρίση γιά τὴν ὁποία ἀκοῦμε διαρκῶς νά ἀποτελέσει ἀφορμὴ τῆς πνευματικῆς μας ἀνάτασης καί νά κατανοήσουμε ἔστω καί τώρα τὴν ἑνδεκάτη ὥρα μέ ἀφορμὴ ἔργα χειρῶν ἀνθρώπων ὅσα θά ἔπρεπε νά εἶχαμε ἐνστερνωθεῖ ἀκούγοντας τό Λόγο τοῦ Θεοῦ παιδιόθεν.

*Ναταλία Ροβίθη,
φιλόλογος καθηγήτρια*

Οικονομική κρίση, πλεονεξία και άσκηση

Όλοι ζούμε τις επιπτώσεις της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης που ξεκίνησε από την Αμερική και επεκτάθηκε σε όλο τον λεγόμενο ανεπτυγμένο κόσμο με συνέπειες την άνοδο της τιμής των καυσίμων, τη μείωση συντάξεων, τις μαζικές απολύσεις, τη μείωση μισθών, την αύξηση φορολογίας, τις κινητοποιήσεις, τα μέτρα για ανάκαμψη της οικονομίας, τα προγράμματα σταθερότητας κ.τ.λ. Άνδουμε τό πρόβλημα στην ουσία του είναι πνευματικό και όπως όλα τα προβλήματα αυτού του είδους ακολουθούν τη θεωρία του χάους, δηλαδή ξεκινούν ως μία μικρή έσωτερική κίνηση στη ψυχή του ανθρώπου και φτάνουν στο σημείο να εκδηλώνονται ως τυφώνας καθώς έξωτερικεύονται.

Ποιά όμως είναι η αρχική κίνηση της ψυχής που είναι ανεπαίσθητη και δεν γίνεται αντιληπτή; Στην ορθόδοξη θεολογία ονομάζεται πλεονεξία. Στην εποχή μας, όπως και σε άλλες εποχές, επικρατεί ή

αντίληψη ότι, ή εὐτυχία βρίσκεται στην απεριόριστη αύξηση της καταναλωτικής ικανότητας, που προκαλείται από την έλλειψη ορίων στις πράξεις και τις επιθυμίες. Η μεγιστοποίηση του κέρδους είναι τό ιδεώδες που κατευθύνει την προ-

σωπική και την κοινωνική ζωή και έτσι ή μαγία πλουτισμού αυτονομείται και αναπτύσσεται υπερτροφικά συμπνίγοντας άλλες ανάγκες του ανθρώπου που είναι σημαντικότερες. Η αφθονία των υλικών αγαθών που διαθέτει ο σύγχρονος άνθρωπος όχι μόνο δεν ικανοποιεί τις πα-

ραμελημένες ή άπωθημένες πνευματικές και πραγματικές ανάγκες αλλά διευρύνει τό έσωτερικό κενό. Η έντύπωση ότι οί έξωτερικές αλλαγές σπιτιών, επίπλων, αυτοκινήτων και γκαρνταρόμας μπορούν να διορθώσουν έσωτερικές καταστάσεις, αποδεικνύεται άπατηλή. Από την άλλη τόν υπερδανεισμό και την υπερχρέωση δεν έκμεταλλεύτηκαν τά λεγόμενα gol-

den boys και έτσι φτάσαμε σέ αυτό τό σημείο; Έπομένως και τίς πραγματικές ανάγκες μας δέν καλύπτουμε και βγαίνουμε χαμένοι.

Σέ αντίθεση μέ τά σύγχρονα και παλαιότερα μοντέλα ζωής και lifestyle ή Έκκλησία προβάλλει τόν άσκητικό τρόπο ζωής όχι μόνο στην παρούσα φάση τής ιστορίας αλλά και διαχρονικά. Οί άγιοι πού έγκατέλειψαν πλούτη, αξιώματα και πολυτέλειες, επειδή βρήκαν τόν πολύτιμο μαργαρίτη τής παραβολής, μάς θυμίζουν τήν λαϊκή παροιμία άντεστραμμένη «όταν αὐτοί επέστρεφαν έμεις πηγαίναμε». Οί χριστιανοί καλοῦνται νά έχουν αὐτάρκεια και ὀλιγάρκεια ὥστε ὁ νοῦς τους νά εἶναι προσηλωμένος στόν Χριστό και στην εφαρμογή τῶν εντολῶν του, γιατί ὁ Χριστός και ἡ χάρη πού Αὐτός προσφέρει εἶναι ἡ πραγματική ανάγκη τῶν ανθρώπων. Ὅπως εἶπε και ὁ ἅγιος Σεραφεῖμ τοῦ Σάρωφ «σκοπός τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ ἀπόκτηση τοῦ ἁγίου πνεύματος». Μέ αὐτό τόν στόχο ἐφάρμοσαν και τή γενική ἀλήθεια πού ἰσχύει πάντα «ὅπου γάρ ἐστίν ὁ θησαυρός ὑμῶν, ἐκεῖ και ἡ καρδία ὑμῶν ἔσται» (Λουκ. 12,34). Οί ἅγιοι μέ τή φωτιση πού διέθεταν ἔβλεπαν τίς πραγματικές ὑλικές ανάγκες τῶν ἀνθρώπων πού ἱκανοποιοῦνται μέ

ἀπλά πράγματα ὅπως «ἔχοντες δέ διατροφάς και σκεπάσματα τούτοις ἀρκεσθησόμεθα» (Α΄ Τιμ. 6,8).

Αὐτή ὅμως ἡ ἀπλότητα και τό ἀπερίσπαστο πρὸς τό Χριστό ἔχει και ἄλλο ἀποτέλεσμα ἐξίσου σημαντικό, τήν ἔμπρακτη ἐκδήλωση τής ἀγάπης. Ἡ ἀποφυγή ἄσκοπης σπατάλης εἶναι ἔνδειξη ἀγάπης πρὸς τόν πλησίον ἐφόσον ὁ χριστιανός στερεῖται ὁ ἴδιος πράγματα ἢ ἀκόμα και τροφές μέ τήν ἄσκηση τής νηστείας γιά νά ἐξοικονομήσει ὑλικά τά ὅποια θά δώσει ἐλεημοσύνη σέ αὐτούς πού δέν ἔχουν. Μεγάλοι ἅγιοι τής Έκκλησίας ξεχνοῦσαν τόν ἑαυτό τους και σκέφτονταν μόνο πῶς θά ἀναπαύσουν τόν πλησίον ἀναλογιζόμενοι τόν λόγο: «Ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνί τούτων τῶν ἐλαχίστων, ἐμοί ἐποιήσατε» (Ματθ. 25, 40). Ἀποστρέφονται τήν ἐπιθυμία τοῦ πλούτου γιατί γνωρίζουν ὅτι ὅσοι κατέχονται ἀπ' αὐτό τό πάθος δέν εἶναι στην πραγματικότητα κύριοι τῶν ἀγαθῶν πού κατέχουν ἀλλά δοῦλοι και φύλακές τους και γι'

αυτό πρόσεχαν και ἔλεγχαν τίς ἐπιθυμίες τους. Πλούσιος δὲν εἶναι ὅποιος συγκεντρώνει χρήματα ἢ ἱκανοποιεῖ ἀπεριόριστα τίς ἐπιθυμίες του ἀλλὰ ὅποιος ἱκανοποιεῖται μὲ ὅσα ἔχει καὶ δὲν ἐπιθυμεῖ περισσότερο. Ἀντίθετα φτωχός δὲν εἶναι ὅποιος δὲν συγκεντρώνει χρήματα ἢ δὲν ἱκανοποιεῖ τίς ἐπιθυμίες του ἀλλὰ ὅποιος ἔχει πολλές ἀνικανοποίητες ἐπιθυμίες.

Ἐνα παράδειγμα εἶναι ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Ἐλεήμων, ὁ ὁποῖος δὲν εἶχε οὔτε τὰ πιό ἀπλά καὶ φτηνά πράγματα. Κάποτε ἕνας γνωστός του πλούσιος πού ἔμαθε σὲ τί κατάσταση ζοῦσε ὁ ἅγιος ἀγόρασε μία γούνα ἀξίας 36 νομισμάτων καὶ τοῦ τὴν ἔδωσε δῶρο γιὰ νὰ σκεπάζεται μὲ αὐτήν. Ὁ ἅγιος δέχτηκε τὸ δῶρο γιὰ νὰ μὴ στενοχωρήσει τὸν ἄνθρωπο ἀλλὰ αὐτοὶ πού βρισκόνταν κοντὰ του τὸν ἄκουγαν ὅλη τὴ νύχτα νὰ ταλαιπωρεῖ τὸν ἑαυτὸ του λέγοντας «καὶ ποιός δὲν θὰ κατηγορήσει ἐμένα τὸν ταπεινὸ Ἰωάννη, ὅταν ἐγὼ σκεπάζομαι μὲ σκέπασμα ἀξίας 36 νομισμάτων ἐνῶ ἀλλοίμονο, οἱ ἐν Χριστῷ ἀδερφοί μου παγώνουν ἀπὸ τὸ ψύχος καὶ ταλαιπωροῦνται στὸ ὑπαιθρο; Πόσοι ξένοι καὶ πα-

ρεπίδημοι ἔφθασαν στὴν πόλη, οἱ ὁποῖοι πεινασμένοι καὶ διψασμένοι εἶναι ξαπλωμένοι στὸ μέσο της ἀγορᾶς, ἐνῶ ἐγὼ ἀπολαμβάνω ὅλα τὰ ἀγαθὰ καὶ ἐνδύομαι μὲ αὐτὸ τὸ πολυτελές ἐνδύμα. Τί περιμένω νὰ

ἀκούσω κατὰ τὴ Δευτέρα Παρουσία;» Μόλις ξημέρωσε ἔστειλε τὴν γούνα στὴν ἀγορὰ γιὰ νὰ πουληθεῖ. Ὅταν τὴν εἶδε ὁ δωρητής, τὴν ἀγόρασε πάλι καὶ τὴν ἔφερε στὸν ἅγιο. Ὁ ἅγιος τὴν δέχεται ἀλλὰ ἀμέσως τὴν στέλνει στὴν ἀγορὰ γιὰ νὰ πουληθεῖ. Αὐτὸ ἔγινε ἀρκετὲς φορές καὶ ὁ ἅγιος εἶπε στὸν δωρητὴ «ἀς δοῦμε ποιός ἀπὸ τοὺς δύο θὰ κουραστεῖ πρῶτος, ἐγὼ νὰ τὴν πουλάω ἢ ἐσύ νὰ τὴν ἀγοράζεις καὶ νὰ τὴν προσφέρεις;». Ἔτσι μέσα ἀπὸ τὴν ἀπλότητα, τὴ λιτότητα, τὴ νηστεία, τὴν ὀλιγάρκεια καὶ τὴν

ἀσκητικότητά τους οἱ ἅγιοι περιφρουροῦσαν τὸν ἑαυτὸ τους καὶ βοηθοῦσαν τὸν συνάνθρωπο καὶ ὑλικά καὶ ὡς παράδειγμα ζωῆς. Καὶ ἡ Ἐκκλησία ὅταν ἐφαρμόζει αὐτὴ τὴν παράδοση καὶ εἶναι ἀσκητικὴ ταυτόχρονα εἶναι ἀπεριόριστα δημιουργικὴ καὶ κοινωνικὴ καὶ θεραπεύει τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τίς κρίσεις του οἰκονομικὲς καὶ ἄλλες.

*Ἀναστάσιος Παπίδης,
Θεολόγος καθηγητῆς*

